

Едукативна мисија народописног кампа

8.
СТРАНА

2.
СТРАНА

Успех „Веселих Сантовчана“

5.
СТРАНА

СНН

Видовданска сусретања

4.
СТРАНА

Грабовачка библиотека добија каталог

СЕЋАЊЕ

Видовдански мараџон - In Memoriam Оптација

Музичко-поетски караван обишао осамнаест наших насеља

Овогодишњи тродневни Видовдански мараџон, чији су организатори Српско позориште у Мађарској, Културни центар „Српски венац“ и Српски институт из Будимпеште, поред одавања почаста косовским јунацима, била је посвећена и 100. годишњици масовног пресељења Срба из Мађарске у матицу, познатог и као „оптација“.

Традиционални Видовдански мараџон кренуо је из Виљана, а завршио се у Сентандреји. Обишао је 18 места, српских заједница, црква. У сваком месту су чланови Српског позоришта у Мађарској одржали пригодан програм, који је почео речима Милана Руса, директора:

„Родна грудa, завичај, родни крај, гробови прадедова, родна земља, домовина, родно место – ове речи носе дубоко емоционално и духовно значење. Родна грудa представља тло на којем смо рођени, место где су наше корене положили наши преци. То је тло, које нас храни и чува, које носи енергију наше породице и нашег народа. Родна грудa је темељ нашег постојања и дубоко је укоренења у нашу свест. Гробови прадедова представљају по-

штовање према нашим прецима и њиховој животној снази. Они су симбол везе између прошлих генерација и нас самих. Поштовање према гробовима прадедова означава дубоко разумевање и захвалност према свему што су они прошли и створили, те препознавање њихове улоге у нашем постојању. Завичај је простор, на којем смо одрасли, околина коју смо познавали у нашем раном детињству. То је место где смо стекли прве успомене, развили везе с породицом, пријатељима и заједницом. Завичај носи посебан осећај припадности и идентитета, јер је то место, које нас је обликовало и оставило трага у нашем бићу. Родни крај носи са собом културу, језик, традицију и историју, која нас дефинише као народ. Он је извор наше колективне

ОБРАЋАЊЕ ПЕРЕ ЛАСТИЋА У СЕНТАНДРЕЈИ

„Овогодишњи 'Видовдански мараџон' нашег позоришта био је посвећен 100. годишњици почетка организованог оптирања у великим групама Срба из Мађарске у Краљевину СХС. У нашим насељима, које посећује Мараџон, читају се имена пријављених за оптирање, као нека врста оела за оне који су на 'вјек и веков' напустили своју родну груду и локалну српску заједницу, у којој су рођени и одрасли. Оптирање је после Велике сеобе био најзначајнији, најсудбоноснији догађај у историји Срба у Мађарској. Један већи и за целокупно српство судбоносни историјски догађај од пре 634 године, битка на Косову пољу, је оставио неизбрисив траг у свести целокупног нашег народа и битно утицао на наш идентитет, све до данашњих дана. Свест о Косовској бици, Видовдану и Кнезу Лазару присутна је и у традицији и култури Срба у Мађарској, упркос томе што ова заједница сада већ више од пола миленијума живи ван српских државних граница. Култ Светог Кнеза Лазара и Косовске битке Срби су понели са собом и у земље угарске круне, ту је неговали, сачували и бројним својим делима обогатили. Приликом Велике сеобе, 1690. године, монаси манастира Раваница понели су са собом и мошти Кнеза Лазара и чували их у цркви брвнари Светог Луке, на обали Дунавца, да би их вратили у манастир Сремску Раваницу (Врдник) 1697, такође, у границама Краљевине Угарске. Мошти Кнеза Лазара су тек 1942. склоњене у Београд, а на 600. годишњицу битке враћене у Раваницу. Цркве брвнаре данас више нема, али на њеном месту у Сентандреји стоји спомен крст, на тргу, који захваљујући залагању данашњих Сентандрејаца, носи име Цара Лазара. Током 20. века СПЦ је вратила црвено слово Видовдану. У Србији су и Видовдан и Дан Св. Саве данас национални празници, али су радни дани. Док будемо Косово носили у нашим срцима – мисао блаженопочившег патријарха Павла – нећемо изгубити српско Косово. Међутим, потпуни губитак српског Косова и Метохије у реалном свету био би погубни ударац и за нас Србе у Мађарској.“

свести и духовног наслеђа. То је простор где осећамо сигурност, љубав и повезаност са породицом и заједницом. Родна земља носи успомене, приче и вредности, које су обликовале наш идентитет. Пре сто година су, ипак, многи напустили свој родни крај. Отишли су. Оставили су нам само кључеве од школа и кључеве од црква. И нас су оставили. Кренули су назад према крајевима одакле су нам преци дошли. Некада давно. По усменом предању наших дедова, са Чарнојевићем, пре 333 године.“

Потом је Александар Дунић, драмски уметник из Београда, објаснио правно и политичко значење оптације:

„Оптација је израз из међународног права, који означава право избора држављанства након промене државне власти или територијалних промена. У пракси, то обично значи да појединци, или групе, могу да одлуче да задрже своје претходно држављанство, или да прихвате држављанство нове власти. У контексту Србије и Мађарске након Првог светског рата, оптација је била резултат распада Аустроугарске Монархије и формирања нових држава, укључујући Краљевину Срба, Хрвата и Словенаца (касније Краљевина Југославија), као и редефинисања граница Мађарске кроз Тријанонски уговор 1920. године. Овим уговором, велике области, које су претходно биле под контролом Мађарске, укључујући делове са већинским српским становништвом, прешле су под контролу нових држава. Питање оптације било је веома важно за људе који су се нашли у новим политичким оквири-

ма, јер су морали одлучити да ли ће задржати своје мађарско држављанство, или ће прихватити држављанство нове државе. Оптирање Срба из Мађарске одвијало се на различите начине. Неки су одлучили да се иселе из Мађарске и преселили су се у нову Краљевину Срба, Хрвата и Словенаца, док су други одлучили да остану и задрже своје мађарско држављанство. Процес је био сложен и у многим случајевима је био праћен етничким тензијама и политичким сукобима. Важно је напоменути да су се прецизни детаљи и околности овог процеса могли значајно разликовати, у зависности од конкретних локалних услова, политич-

ких одлука и индивидуалних избора људи на терену.“

Имена оптаната читали су: Александар Дунић, Бранимир Ђорђевић, Зорица Јурковић и Тибор Ембер. Прочитано је преко четири хиљаде имена из брошура унапред припремљених, која су, на крају програма предата свештеницима или руководиоцима самоуправа, да их чувају, да се ова имена и људи никада не забораве. Уз читање имена,

Мохач

Шиклош

Оче наш је говорила Анастасија Каргина, глумица из Санкт Петербурга, Српски хор „Свети Серафим Саровски“ из Зрењанина отпевао је Агиос о Теос, Свети Боже и „Видовдан“, Миодрага Поповића Захара и Саве Вуковасљева, „Српској заједници у Мађарској недостају потомци опаната, изгубили смо много људи, који би сада били важан део српске заједнице. Уложили смо велики труд да направимо брошуру, али нажалост, нису сва имена пописана“, рекао је Милан Рус.

У најстаријој српској цркви у Барањи, храму Успења Пресвете Богородице из 1773. године, ходочаснике је дочекао деведесетогодишњи Бата Ша-

га својом кућом. У присуству двадесетак пријатеља и љубитеља српске духовности и културе, изведен је програм.

Последње одредиште првог дана Маратона, била је Баја, где је путнике у српском Храму Преноса моштију Св. оца Николаја из 1769. године, дочекао председник бајске Српске самоуправе Марко Чилић. Чланови српског позоришта у Мађарској су положили венац поред споменика Јоакима Вујића, оца српског театра.

Другог дана, 27. јуна, ходочаснички пут је отпочео у Батањи, где су у порти Храма Рођења Пресвете Богородице, госте дочекали отац Илија Галић и Ве-

Чип

нић Дунаи, председница Српске самоуправе, Милош Путник, теолог, и породица Веселинов, угостили су путнике у свом парохиском дому. У сегединском храму Преноса моштију Светог Оца Николаја, госте је сачекао отац Светомир Миличић, Миленко Радић, председник Удружења „Сегединска српска месна заједница“ и Нада Малбашки, председница Српске самоуправе у Сегедину. У оквиру прославе Видовдана, предавање о значају датума 28. јуна у српској историји одржао је Милан Дујмов, професор историје, а затим је приказан филм „Где цвета лимун жут“. После кратког одмора и окрепљења буреком и кафом, учесни-

сачекао и угостио месни парох, протојереј Павле Каплан и многобројни верници. Као и сваке године, прослава је настављена на Будимској тврђави, испред некадашње куће кнеза Лазара. После опела, које су служили протојереј Зоран Остојић и протонамесник Никола Почуча, парох будимпештански и културног програма, чланови Српског позоришта у Мађарској, „Српског Венаца“, Српске самоуправе 1. и 7. кварта, положили су венце поред спомен плоче. Претпоследња станица је био Чобанац, где је госте сачекао јереј Љубисав Милисавић, председница Српске самоуправе у Чобанцу, Жужа Башић, и потпредседник Ђурица Лип-

Српски Ковин

кић, који води рачуна о цркви. Затим је уследила посета храму Светог великомученика Димитрија у Шиклошу, саграђеном 1806. Домаћини су били: Срето Вечериновић, Ђуро Ђурок и Симиша Ножица. У Печују, у храму Светог Андроника и Јуније, ходочаснике је дочекао јереј Милан Ерић, а свечаности је присуствовала и Љиљана Јухас. Следеће одредиште је био Мохач, где је госте сачекала потпредседница Српске самоуправе Зорица Степанов, са својом кћерком Александром. После програма, у цркви посвећеној празнику Силаска Светог Духа на Апостоле и у част Свете Тројице, уприличено је дружење и пригодно послужење.

У Сечујском храму Преноса моштију Светог оца Николаја, врата је отворила Цвета Вуковић, професор историје, која брине о овом храму и сматра

ра Пејић Сутор, председница Самоуправе Срба у Мађарској, а у овом градићу се ходочасницима придружио Пера Ластић, директор Српског института. Свечаности су присуствовала деца, учесници овогодишњег Фолклорног кампа, као и многобројни просветари из батањске Српске школе.

У српском храму Преображења Господњег у Дески, мештане је дочекао месни парох Светомир Миличић, Кристифор Брцан, председник Српске самоуправе и Чеда Адамов са породицом. Следио је Сириг и храм Рођења Пресвете Богородице, уз вернике, међу којима су били Зорка и Милан Владисављевић, члан Српске самоуправе, а затим суседно место, Нови Сентиван. У цркви Успења Пресвете Богородице, ходочасници су мештанима приказали свој празнични програм. Дора Кру-

Будимпешта

ци Маратона су отишли на заслужен одмор.

На сам дан Видовдана, прослава је почела у Ловри, у порти храма Преноса моштију Светог Николаја. Прослави је присуствовао Љубомир Алексов, представник Срба у Парламенту Мађарске. После Ловре, станица је био манастир у Српском Ковину, где је поред мештана, госте сачекала мештанка Ката Вег и Милка Иванов Нађ, председница Српске самоуправе. У Чипу, у храму Светог краља Стефана Дечанског, поклонице је, по обичају, дочекало много деце и многобројни верници. После програма, поздравне речи је изговорио истакнути активиста Петар Остојић и позвао госте у Српски клуб на окрепљење. Караван је затим стигао у Бату, где их је код храма Рођења Пресвете Богородице,

так. После програма, пред преко тридесетак верника и послужења, поклонице су стигли на последње одредиште, у Сентандреју, где је прослава одржана на Лазаревом тргу, испред споменика Кнезу Лазару. Пред многобројним гостима, који су присуствовали свечаности, опело је одржао протојереј-ставрофор Војислав Галић, уз појање ђакона Стефана Милисавића, мати Катарине и Српског хора „Свети Серафим Саровски“. Пера Ластић је одржао говор, а пригодне свечане речи изговорила је и Естер Виталшош (Vitalyos Eszter), државни секретар.

Пратиоци Видовданског маратона су били: Катарина Павловић Бачи, културни секретар Културног и медијског центра „Српски венац“, Номи Борбел и Тибор Прагаиз из СГМ.

К. П.

Чобанац

Сентандреја

ДРУШТВО

Посетила библиотекарки из Матице српске

Приводи се крају сређивање библиотеке у Грабовцу

У седишту Епархије будимске у Сентандреји и манастиру Грабовац, боравиле су мр Душица Грбић, руководилац Одељења старих књига и Легата Библиотеке Матице српске, и библиотекар-саветник у тој установи, Александра Драпшин. Оне су, како сазнајемо, наставиле рад на завршетку припреме за штампу каталога библиотеке у Грабовцу.

Стручњаци Библиотеке Матице српске су са Народном библиотеком Србије прошле године објавили каталог Библиотеке епископа Арсенија Стојковића. На јесен се предвиђа промоција, а две библиотекарке из Новог Сада, овом приликом, наставиле су радове на завршетку припреме каталога за штампу Библиотеке манастира Грабовац. Сазнајемо да је реч о изузетно вредној и богатој збирци.

„У манастирској збирци је постојао и скрипторијум. Рукописне књиге су обрађене у каталогу рукописних књига, а овде сада радимо на старим штампаним књигама. Има преко хиљаду и сто старих штампаних књига, које датирају од 16. до 19. века, а посебно су драгоцени записи који су остављени у тим књигама. Књиге ће бити сложене по писмима. Најпре ће се урадити каталог на ћирилици, а потом на латиници, и он ће имати неколико регистара. Регистар наслова, регистар аутора, регистар места издања, хронолошки регистар, а посебну пажњу поклањамо регистрима у

записима. То су регистри места која се појављују у записима и регистар о личностима. Доста књига је оштећено и недостају поједини листови. Посебна пажња се посвећује комплетности примерка и у опису наводимо тачно шта недостаје”, рекла је за наш лист госпођа Грбић.

Она је нагласила да је то и отежавало опис, када нема насловне стране и када недостају листови. Све то захтевало је специјални рад на идентификацији примерка и издања.

Приликом обраде и уређивања књижног фонда, у склопу израде каталога књига манастира Грабовац, Душица Грбић и Александра Драпшин су откриле неколико књига које библиографија не бележи. Нити српска, нити руска.

„Има доста руских књига, преко двеста педесет. Када објавимо каталог, све ћемо то и посебно навести”, објашњава мр Душица Грбић.

„Све радимо према библиотечким правилима, односно, по стандардима, који се односе на стару књигу”, истиче Александра Драпшин.

За време боравка у Мађарској посетиле су и манастир Грабовац, са циљем да још једном провере књижни фонд.

„Прошле године смо мислиле да смо завршиле каталог. И када смо дошле, затекле смо два списка и близу сто књига, који уопште нису ушли у инвентар, који смо ми добиле кад смо кренуле са радом. Увек се нешто нађе. Могуће је да има још књига. То нас и радује, али уједно и продужава наш посао”, наглашава Душица Грбић.

Припреме за штампу каталога за Библиотеке манастира Грабовац приводе се крају. Умеђувремену, Библио-

тека Матице српске ради и на рестаурацији књига које се чувају у епархијској ризници. До сада је рестаурирано једанаест старих штампаних књига и њихова изложба се планира за јесен, заједно са презентацијом каталога епископа Стојковића.

Дакле, рад на обради и сређивању грађе Епархије будимске тече, и захваљујући залагању библиотекарки Библиотеке Матице српске из Новог Сада, биће објављени многобројни вредни подаци и извори, везани за прошлост Срба у Мађарској.

П. М.

Савет народности у Печују

Разговори о низу актуелних тема

У Градоначелничком уреду Печуја одржана је седница Савета народности, којом је председавао Иштван Аут, челник те установе. Поред осталог, у име града Печуја, упућена је молба представничким телима народности да у кратком року именују своје представнике који ће будуће одржавати везе са побратимским и партнерским градовима, међу којима је Нови Сад.

Како је наговестио председник Савета народности Иштван Аут, и ове године, 1. септембра, предвиђа се долазак бројних делегација партнерских и побратимских градова на прославу Дана града Печуја.

У наставку седнице разговарало се о преиспитивању Споразума о сарадњи између месног Градоначелничког уреда и Самоуправе Рома у Печују. Овај уговор садржи и могућност плаћања режијских трошкова споменуте ромске самоуправе, од стране већинске самоуправе. То питање покренуло је жустру полемику. Поједини руководиоци и представници месних народносних самоуправа, па тако и Ра-

дован Горјанац, председник ССП-а, упутили су питање да ли могу и остале народности да затраже исплату својих режијских трошкова од стране Града Печуја.

Након дуже расправе, Иштван Аут је обећао да ће затражити правни савет од функционера локалне самоуправе, а исто ће захтевати и по питању доделе народносних стипендија.

Имена потенцијалних добитника стипендије такође су била на дневном реду седнице, а велико интересовање је владало и за припреме Фестивала културног наслеђа народности.

Представници народности, у кратком року ће морати да поднесу своје

предлоге, везане за учешће на фестивалској манифестацији. Према речима Радована Горјанца, ССП ће и овога пута заступати Културно-уметничко друштво „Банат” из Деске.

На дневном реду заседања нашао се и Народности квиз. Наиме, Савет народности, у првом кораку, путем квиза је настојао да популарише историјат, културу и остале вредности националних и етничких мањина у граду. Оцену о интерактивном надметању дала је Ката Видински, шефица Канцеларије за народности и цивилне организације при локалној самоуправи града Печуја, која је нагласила да се упркос свим настојањима организатора квиза, само пет екипа пријавило на такмичење. Наравно, позив је био упућен свим средњим школама у Печују, али се веома мали број образовних установа одазвао позиву организатора.

Са друге стране, Ката Видински је најавила да ће се следеће године другачије приступити организацији приредбе и изразила наду да ће се и поједини секретаријати средњих школа прикључити пропгирању и организацији манифестације.

Такође, замолила је представнике народности да следеће године и сами предложе и обезбеде награде победницима квиза, који има циљ да се

у што ширем кругу презентује култура, историјат и споменичко наслеђе националних и етничких мањина које живе у Печују.

Крај заседања протекао је у знаку организационих припрема Фестивала културног наслеђа народности, као и учешћа основаца и средњошколаца у летњим пословима, које локалне и народносне самоуправе организују.

П. М.

Радован Горјанац

Објављена нова књига Милана Дујмова

Парохије Карловачке митрополије

У пролећном броју књижевног додатка „Невен“, најавили смо скорашњи излазак из штампе књиге историчара Милана Дујмова, под насловом „Парохије Карловачке митрополије“. Публикација је ових дана и објављена, у издању Задужбине Јакова Игњатовића и Српске народносне самоуправе Стари Будим-Бекашмеђер.

Реч је, заправо, о првом тому историјске студије о парохијама и свештеницима негдашње Српске православне Карловачке митрополије. У овом издању сачувано је од заборава мноштво српских парохија Будимске, Горњокарловачке, Загребачко-љубљанске, Осечкопољске и барањске, као и Пакрачко-славонске епархије. У уводној напомени Милан Дујмов пише следеће:

„У овом издању приказујемо епархије Карловачке митрополије, односно списак свештеника са годинама њиховог службовања у појединим парохијама. То су, махом, парохије и њихови свештеници из 18. и 19. века, закључно са 1920. годином, када је извршено уједињење Српске православне цркве. Тамо где се указала добра прилика, одступили смо од

наведеног временског интервала, поготово када су у питању насеља и њихови свештеници из периода османске владавине. Када је у питању територијална распрострањеност парохија, углавном смо следили границе Карловачке митрополије. Што се тиче назива парохија, махом смо се придржавали оних описа, који се налазе у Шематизму, са подацима из 1905. године. Наиме, то је до сада најопширнији и најдеталтнији приказ парохија на територији Карловачке митрополије.“

Предговор је написао епископ будимски и администратор темишварски Лукијан, из којег издвајамо:

„Карловачка митрополија од свог оснивања до уједињења обласних српских црквених јединица у јединствену Српску Патријаршију (1920) била је бастион одбране православ-

не вере и српског националног идентитета. Она је била светионик у смутним временима, у којима је наш народ био разапет између таме под Османским ропством и привидног сјаја западног система вредности, који је започео обрачун са православљем кроз црквену унију. Иако су Карловачки митрополити и епископи били црквени и народни прваци, угаони камен и темељ Цркве и црквеног живота били су наши врли знаци и незнани свештеници и монаси. Они су били први у народу, осећали су пулс српског народа и били велики прегаоци на њиви Господњој. Аутор Милан Дујмов, као врсни историчар и познавалац црквених прилика, веома добро зна колика је била улога свештенства наше Цркве у свим областима и крајевима где смо имали организовану цркву, те стога не чуди избор области његовог научног истраживања, у којем се одлично сналази. (...) Од непроцењивог значаја је управо ово капитално дело, на које је са великом љубављу, умећем и знањем приуноу аутор Милан Дујмов. Ми често у црквеним молитвама кажемо за покојне – Вечан им помен. Саставити листу свештенства Карловачке митрополије управо је неговање културе сећања и служење вечног помена свима њима. Животи и имена извађена из разних архива, црквених протокола, пописана са надгробних споменика и сакупљена из разних доступних и мање доступ-

них извора, овим капиталним делом сачувана су од заборава.“

Предвиђа се да ће се централна промоција најновијег дела Милана Дујмова одржати током јесени, у свечаној сали Текелијанума. Али, заинтересовани ће имати прилику и раније да се упознају са овом драгоценом књигом приликом њеног представљања у Стоном Београду, док извештај са представљања у Клазу, које је организовано 5. јула, доносимо у једном од наредних бројева СНН-а.

Д. Д.

Усљех КУД-а „Весели Сантовчани“

Победници фестивала у Италији

КУД „Весели Сантовчани“ управо се вратио из познатог италијанског летовалишта Римини, где је тријумфовао на Међународном фолклорном фестивалу.

Фолклорна манифестација у Риминију окупила је бројне извођаче, не само народних игара, већ и класичних, балета, и других плесних жанрова. Трочлани жири је био стављен на муке, јер бројни извођачи никога нису оставили равнодушним. Посебан утисак оставили су чланови Културно-уметничког друштва „Весели Сантовчани“, предвођени уметничким руководиоцем Ласлом Кристофером Мартином. Они

су извели кореографију „Владичин Хан“.

У такмичарском делу програма, „Весели Сантовчани“ су извођењем и ношњом задивили трочлану стручну комисију, као и публику, која је на крају бурним аплаузима наградила фолклораше из Мађарске. Посебно радује оцена жирија, који је одлучио да Сантовчане награди првим местом.

Наравно, велика је била радост у

кругу фолклораша и њихових пратилаца. Пред полазак на пут, нико није помишљао на овакав пласман, али марљивост, труд и залагање уродили су плодом.

Чланови КУД-а „Весели Сантовчани“ су током боравка у Риминију два пута наступали: 20. јуна на отвореној позорници града, као и 22. јуна на бини месног позоришта.

Осталих дана уживали су у културно-историјским лепотама насеља, у мору, купању и сунчању. Пружила им се прилика да бораве и у Сан Марину,

трећој по реду међу најмањим државама на свету и једној од најстаријих.

Сантовчани су се задовољни и весели вратили кући и већ отпочели припреме за јесен, када планирају да својим наступом увеличају јубилеј својих пријатеља, чланова КУД-а „Опанке“ из Помаза.

Путовање КУД-а „Весели Сантовчани“ у Римини, на Међународни фолклорни фестивал, материјално су подржале Локална самоуправа села Сантова и Самоуправа Срба у Мађарској.

П. М.

ЕДУКАЦИЈА

Српски фолклорни камп у Батањи

Народне игре пробудиле осећај заједништва међу младима

Тридест четврти пут заредом, у Батањи се окупило мноштво младих, на Српском народном фолклорном кампу. Крајем јуна, ова варошица угостила је децу из Калаза, Деске, Сегедина и Великог Сентмиклоша (Румунија), која су провела незаборавну недељу у кампу, дружећи се и истовремено учећи нове кораке српских народних игара.

У организацији Батањске двојезичне српске основне школе и забавишта, а под покровитељством Фондације „Бетлен Габор”

и батањске Српске месне самоуправе, у Батањи је од 25. јуна до 1. јула одржан Српски народни камп. Вежбало се у просторијама Дома кул-

туре, где су у току дана увежбаване српске народне игре и песме, и изводиле су се креативне радионице, под будним оком педагога, који су осмислили веома занимљиве ручне радове.

Камп је отворила Мелинда Њари, директорка српске васпитно-образовне институције у Батањи, изразивши велико задовољство што је у прилици да поздравља тако велики број учесника. Само пар тренутака након отварања, у коло се ухватило 113 учесника и заиграло под вођством Љубомира Милета Вујчина, који је са собом довео и стручну помоћ и који већ више од тридесет година вредно подучава децу на овом кампу. Његов рад је на хармоници пратио Миленко

Деске и Сегедина потрудили су се да улепшају деци сваки тренутак на кампу и бринули су о њима на сваком кораку. Припремили су им многобројне креативне радионице, чије су радове присутни могли погледати на изложби последње вечери кампа.

Деца су у току кампа учествовала и на манифестацији „Видовданско читеније”, у организацији Српског позоришта у Мађарској, Српског културног и медијског центра „Српски венац” и Српског института из Будимпеште.

Круна овог кампа је свакако завршно вече, на коме се приказује целокупан рад кампа. Ове године у кампу је радило пет група и свака од њих је вредно и свакодневно вежбала, што се видело и последње вечери у препуној сали Дома културе. Срби из Румуније, Батањци, Дешчани, Сегединци и многи други, окупили су се те вечери да погледају своје најдраже, како играју српске народне игре. Најмлађи су извели игре са Косова, док је средња група одиграла „Брусник”. Најстарији су приказали игре из Лесковца, „Сарајевско поље” и „Ибарски Колашин”, који је враћан на бис. Дугачак аплауз те вечери сведочио је о фантастичном наступу деце, која су показала да су достојни чувари своје традиције.

Завршно вече са собом доноси и много емоција. Овде се види јединство и осећај припадности, који овај камп чини посебним. Зато се деца из године у годину враћају и доводе са собом пријатеље, обнављају стара пријатељства и граде нова.

О значају овог кампа за многе генерације, које су стасавале у њему, сведочи и једна група одраслих, бивших полазника, играча, која се пре самог почетка дечијег кампа окупила у Батањи. Они су провели четири незаборавна дана у варошици на југоистоку Мађарске сећајући се дана проведених на кампу. Бранимир Ђорђевић је био „главни кривац” за окупљање једног дела старе екипе са кампа, из Деске, Помаза, Калаза, Сентандреје и Батање. Њиховом позиву се одмах одазвао и Љубомир Вујчин, са ђерком Јованом. Нису се само присећали старих дана, него су се ухватили у коло и заиграли. На крају четвртог дана, пред собом су имали једну кореографију. Њих двадесетак је, као некад, заиграло у новој кореографији „Кумановско поље”.

С. Ђ.

УТИСЦИ УЧЕСНИКА И ОРГАНИЗАТОРА

Зорица Косновски (Калаз): „Ја се у овом кампу јако добро осећам. Ово је већ седми или осми пут, већ не рачунам, као да сам ту увек била. Нас тринаест је дошло из „Рузмарина” из Калаза, ове године. Заједно смо са децом из Деске. Сигурно је да ћемо наставити да радимо на овим кореографијама, које смо овде научили.”

Петар Дунаи (Деска): „Ја сам престао да бројим који ми је ово камп по реду, не зато јер сам се изгубио у времену, већ зато што ми је овај камп део живота. Сигуран сам да ћемо моћи да користимо сав научени материјал са кампа. После кампа нас очекују нови наступи и нови кампови. Нема стајања за нас овог лета. Хвала Богу, има шта да се ради. А у септембру нас очекује јубилеј.”

Јована Вујчин Мазиф (Србија): „Од малена сам са татом у овом кампу. Сваке године је све боље и лепше. Сваке године је све више деце и заинтересованији су за рад, што је велико задовољство. Ово је један од ретких кампова, где у континуитету имамо велики број деце и са радошћу се сви враћамо из године у годину на камп. С обзиром да смо долазили овде као дете и ја сам расла заједно са овим кампом, нисам имала велику трему у раду с децом. Познавали смо се и лепо су ме прихватили.”

Љубомир Вујчин Миле (Србија): „Драго ми је да смо успели и ове године. Радује ме и весели њихов успех. Мислим да је ово јединствен камп у целој Европи, оваквог кампа нема. Пет дана смо се дружили, учили игре, поставили смо пет кореографија. Ове године смо хтели да се сетимо свих оних који су долазили у Мађарску и дали свој допринос ширењу српске културе у Мађарској. Са најмлађом групом смо радили „Косово”, средња група је играла „Брусник”, док смо са најстаријима обрадили „Сарајевско поље”, „Лесковац” и „Ибарски Колашин”. Деца, која су већ годинама у кампу, израсла су у врсне играче.”

Мелинда Њари (Батања): „Мислим да је и ове године било јако добро. Имали смо јако пуно учесника. Њих 113 је ове године учествовало на кампу. Стигла су деца из Деске, Сегедина, Калаза, Великог Сентмиклоша (Румунија) и наша деца из Батање. За само недељу дана деца су научила пет кореографија. Главни део кампа је заузимао фолклор, између играња радили смо ручне радове, ишли смо на базен и имали смо садржајне вечерње програме.”

Мартиф, док су Јована Вујчин Мазиф и Марија Павић преносили своје играчко умеће на млађе полазнике.

Добро време је ишло на руку, па су после дугих вежбања, кампери освежење пронашли на градским базенима. Организатори су се побринули да и са вечерњим програмима удовоље деци и младима, па су припремили добру забаву. Уживали су уз забавни квиз, организована је ноћ народне игре и гастрономско вече. Главни кувар, уједно и главни кореограф овог кампа, припремао је плескавице и лесковачку мућкалицу на гастрономској вечери. Припреми овог специјалитета придружили су се и сами учесници кампа, сецкајући и припремајући све намирнице за овај специјалитет. Педагози из Батање,

Српске судбине током револуције 1848/1849. године (72)

ФЕЛТОН

Припреме за одбрану Србобрана

„Не сметните с ума, сутра се овде неће одлучити само наша судбина, већ и судбина вољене нам Србске Војводине, па и васцелог српског нам рода с ове стране Саве и Дунава!”

Борђе Стратимировић се сложи. – Могућно. Видим да сте изградили шанац и према Турцима – показа на мапу вожд.

– Добро сте примјетили, благородни господине! Морали смо да обезбиједимо одбрану и југоисточног дијела вароши. Тако смо поставили шанац и на сјеверној обали Францовог канала, у рити који мјештани називају Мали тук.

– Добро сте то урадили, капетане! А ко је овде старешина?

– Поручник Мита Хаџић.

– Које су снаге овде смештене?

– Чета одушевљених Сентомашана са два топа.

– Благодарим вам, господине капетане! – рече вожд са признањем, па погледом прелети преко лица присутних.

– Браћо! Сутра ћемо се поновно сударити са непријатељем. Не чинимо то с радошћу у срцу, почим је јуче био велики празник Преображења Господа Бога и Спаса нашег Исуса

Христа! Ваљало би нам поћи у храм свјатиј. Но, мненија сам да ћемо ускоро уместо церковног појања слушати фијук кумбара и громогласну рику топова. Но, то нас нимало неће заплашити! Сетите се само јулија месеца! Тада сте успели јуначки да се супротставите душманину. Одбранили сте часно красни Сентомаш! – распаљивао је смишљено национални понос.

– Браћо! – настави вожд – Мишленија сам да ћемо пофторно и овај пут јуначки одбити напад. Знајте, биће то крвави мегдан! Морамо се борити с врелим родољубијем к'о што су то чинили Милош Обилић и Марко Краљевић! Ви добро знате да је мађарска скупштина пре две недеље прихватила Кошуттов предлог да се Бачка насели мађарским досељеницима.

– Они 'оће да нас покољеду, па да на наша огњишта доведу њеву чељад! – јекну попут звона на узбуну народних капетан Јоџић.

– Само нека пробају! Моја кубура

ће ји и овај пут куршумом поздравити! Тврду 'лебу, тврди зуби! – повика претећи капетан Боснић.

– Тако је! Не дамо своје! – орило се са свих страна.

Вожд намерно направи кратку паузу, па тек онда настави.

– Добро ме чујте и почујте, браћо моја љубезна! Не сметните с ума, сутра се овде неће одлучити само наша судбина, већ и судбина вољене нам Србске Војводине, па и васцелог српског нам рода с ове стране Саве и Дунава! Не заборавите! Од душмана не очекујте никаква помилованија! Сетите се наших мученика! Сетите се

богослова Василија Стојачка, адвоката Арсенија Бадерлице и трговца Лазара Алексијевића, т'славни српски родољуба, које су Маџари уватили и погубили! Сетите се јоште и Димитрија Станимировића, верховног комесара нашег Главног народног одбора и мајора Наума Којића који су код Вршца пали у сужањство и које је министар војинства Месарош дао обесити у Темишвару! Не успемо ли очувати наш Србобран, проћи ћемо као

Фелдварци. Душманин ће похарати српске домове и оскрнавиће наше светиње. Сетите се наше опогањене фелдварачке цркве! – рече Стратимировић, па из џепа извуче лепо савијену жуту хартију.

– Ово је „Прокламација” Главног одбора народа српског, печатана у Карловци, 18. јулија 1848. године! – рече одважно вожд, па театрално подиже папир у вис тако да га сви добро виде.

– Внимателно слушајте! – севну погледом. (...)

Драгомир Дујмов

Застава Земунске народне гарде у Српској Војводини 1848. са грбовима Срема, Баната, Бачке и Барање

8. јула 2004 – Скупштина Косова је, без присуства српских представника, усвојила амандмане којима је назив Уставни оквир за привремену самоуправу на Косову промењен у „привремени Устав Косова”, а „привремене институције” у „демократске институције”.

9. јула 1984 – Умро је српски писац и дипломата Марко Ристић, истакнути теоретичар београдске надреалистичке групе и један од представника модерне и авангарде у српској и југословенској књижевности између два светска рата. Од 1945. до 1951. био је југословенски амбасадор у Паризу.

9. јула 2000 – У Тополи је умро принц Томислав Карађорђевић, син краља Александра I и брат краља Петра II. Његова сахрана 16. јула у породичној гробници на Опленцу окупала је скоро целу породицу Карађорђевић, која је живела у иностранству од Другог светског рата, када су нове комунистичке власти забраниле краљу и члановима његове породице повратак у земљу.

10. јула 1856 – У српском селу Смиљан, код Госпића у тадашњем Аустријском царству (данас Република Хрватска), рођен је Никола Тесла, научник и проналазач на пољу електротехнике и радио-технике. Од 1884. до смрти 1943. живео је у САД-у. Патентирао је око 700 проналазака, од којих неколико десетина има широку примену. Међу њима је и серија изума (1896-

1914) који чине темељ савремене радио-технике.

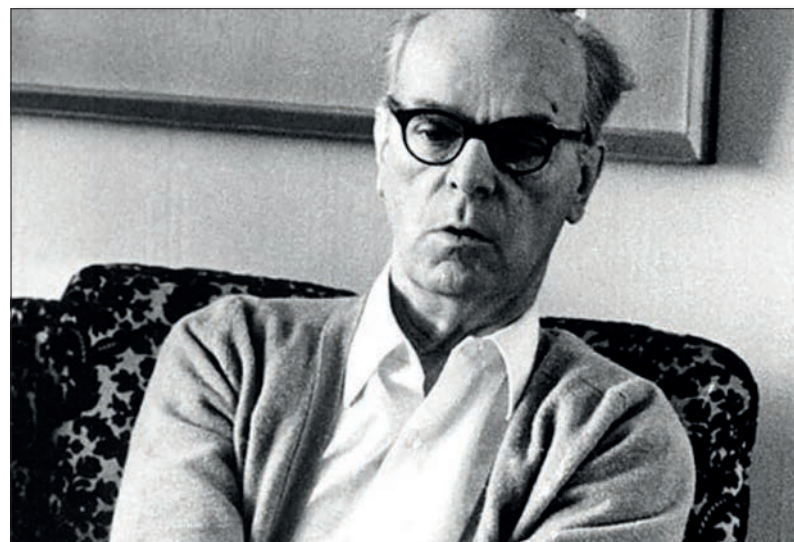
11. јула 1844 – Рођен је Петар I Карађорђевић, краљ Србије (1903-1918) и краљ Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца (1918-21). За краља Србије изабран је након мајског преврата 1903. у којем су убијени краљ Александар Обреновић и краљица Драга Машин. Током владавине, поштовао је Устав и парламентарну демократију, а у спољној политици ослањао се на Русију, као и на Француску и Енглеску.

11. јула 1982 – У Београду је умро југословенски писац Мехмед-Меша Селимовић, члан Српске академије наука и уметности. После Другог светског рата био је директор драме Народног позоришта у Сарајеву, уметнички директор „Босна-филма” и главни уредник „Свјетлости” („Дервиш и смрт”, „Тврђава”, „Сјећања”).

13. јула 1878 – Завршен је Берлински конгрес, на којем је ревидиран Санстефански мировни уговор. Одлукама Берлинског конгреса Србији су прикључене ослобођене територије на југу, од којих су образовани Нишки, Пиротски, Топлички и Врањски округ, такође призната јој је потпуна сувереност. Берлински конгрес представља типичан модел британског гледања на Србију. На конгресу је Британија показала у којим оквирима је Србија прихватљива, колико треба да се простире и коли-

ки треба, према мишљењу острвске империје, да има утицај на Балкану. Конгрес је и данас актуелан, а његов значај је у томе што можемо да видимо како се од 1878. године мало тога променило и што и данашња догађања, данашњи однос Британије и Америке према Србији, можемо да посматрамо у кључу Берлинског конгреса. Велике силе, супротстављене у својим ставовима кроз векове, сада су нашле заједнички језик када је у питању Србија. Ипак, за разлику од британског, овај руски став је био нетипичан, те је Берлински конгрес изузетак у руском деловању према Србији.

13. јула 1943 – Четници су у Другом

Писац Меша Селимовић умро је 11. јула 1982. године

ВРЕМЕПЛОВ

светском рату током битке на Сутјесци, у обрачуна с партизанима код села Врбнице у фочанском крају, заробили и убили писца Ивана Горана Ковачића и професора Медицинског факултета у Београду др Симу Милошевића. Ковачић је аутор потресне поеме „Јама” о злочинима хрватских усташа над Србима, а Милошевић више радова из области паразитологије, микрологије и бактериологије.

14. јула 1902 – У Сарајеву је основано српско културно-просветно друштво „Просвјета”.

ЕДУКАЦИЈА

Народописни камп у Харкању

Подсећање на корене српског идентитета

Пети Народописни камп, одржан у Харкању, организовала је Самоуправа Срба у Сегедину. Организатори, предвођени потпредседником Сенадом Емром, одлучили су да традиционални табор природе у популарном бањском градићу, који обилује разним могућностима за малишане.

Ове године је камперима, пре свега ученицима сегединске Српске основне школе, подружнице будимпештанског СОЦ „Никола Тесла“, понуђено упознавање Божића и народних обичаја који се везују за најрадоснији хришћански празник.

Израда концепције петодневног кампа била је поверена Јасмини Латас, учитељици будимпештанске Српске основне школе „Никола Тесла“ и Љубинки Георгијевић, директорки Српске основне школе у Сегедину.

У склопу табора, током којег су деца боравила и у шиклошком српском православном храму, где су учествовала на богослужењу, у духу очувања народне традиције и поштовања празника и обичаја, одржавање предавања о Божићу били су поверени протојереју Далибору Миленковићу, пароху сегединском, Сенаду Емри, дипломираном теологу, и учитељици Јасмини Латас. Сви они су на веома сликовит начин дочарали дух Божића и празничне обичаје. Циљ је био да се ученицима скрене пажња на лепоту и важност очувања и неговања народних традиција и поштовање старина. Ученици су помно пратили излагања својих предавача, што нам је потврдила и Јасмина Латас:

„Деца смо држали радионице, пре-

зентацију обичаја о Божићу код нас, православних Срба. Имали смо прилику да поједине обичаје представимо уживо. Деца су нас веома пажљиво слушала и она су највернији чувари традиције Срба. Много тога знају, али желе и доста тога новог да науче. Представили смо обичаје за Бадње вече и приказали смо обичај пијукања, уношење бадњака и сламе у кућу. Био је то и приказ ломљења чеснице. Ја сам у склопу радионице настојала да обухватим оне обичаје који су карактеристични за Србе у Мађарској, као и оне познате у матици Србији, одакле ја потичем.“

Током Народописног табора занимања су обухватила све елементе прослављања Божића, који обилује бројним лепим обичајима.

„Све смо документовали, снимили, како се радило, каква је атмосфера владала и то ће бити супер и за следеће генерације“, рекла нам је директорка Љубинка Георгијевић.

Деца су поред свакодневног стручног рада имала и веома занимљиве пропратне програме. У Мохачу су посетили Музеј „Дороћа Канижаи“ и месну српску православну цркву, а боравила су и у млину Св. Николе. Након учешћа на светој литургији, у шиклошком српском православном храму, уследио је обилазак шиклошке тврђа-

ве, завршног дана табора, у повратку за Сегедин, били су и у манастиру Грабовац.

Наравно, током камповања, најпопуларније је било купање у базену угоститељског објекта где се камп одржавао, а у понуди су били и стони тенис, фудбал, и разне друге врсте дружења.

Такође, у посети табору био је и брачни пар Ева и Кристифор Брцан из Деске, који су полазнике кампа увели у свет ручне радиности. Још пре тога, председник КУД-а „Банат“ деци је одржао уводно предавање, евоцирајући успомене из детињства, а говорио је и о предбожићним и божићним обичајима.

Са девојкама је радила Ева Брцан, руководилац Радионице „Златне руке“, док је дечаке у тајне дрворезбарења увео Кристифор Брцан. Програма је било на претек, па је двадесет кампера било задовољно петодневним табором. Међу њима је био и Иван Золтан Карпати, који нам је рекао:

„У овом кампу доста тога смо научили о Божићу, најрадоснијем празнику. Имали смо занимљиве активности, а и програми, који су били понуђени, били су супер. Дружили смо се, купали, играли. Све је било добро!“

Позитивне оцене деце указују на то да су организатори постигли свој циљ организовањем кампа који је посетила и Нада Малбашки, председница Сегединске српске народносне самоуправе.

„Нама је важно да деца што више науче о српским обичајима и да се добро осећају. Уколико нам се пружи прилика и конкурси нам уроде плодом, спремни смо да и следеће године приредимо Народописни табор“, рекла нам је она.

Организацију и реализацију 5. Народописног табора у Харкању суфинансирали су: Уред премијера и Фонд „Бетлен Габор“.

П. М.

ЕДУКАЦИЈА

Активност Срба из Печуја

Наставља се сарадња са сународницима са Баније

Срби на Банији, у Хрватској, и сународници у Печују и даље одржавају контакте и пријатељску сарадњу, започету 2021. године, након разорних земљотреса, који су погодили Петрињу и околину.

Као што смо већ писали, Печујско-барањско српско удружење и Печујска српска православна црквена општина су током 2021. године у више наврата доставили хуманитарну помоћ становништву Баније, настрадалом од земљотреса, а били су и домаћини деци и мајкама из Двора.

Контакти међу Банијцима и Печујцима живе и даље, што потврђује и недавна посета четворочлане делегације Банијки Печују, предвођене Данијелом Куколечом, волонтером, одговорном за Глину и околину, која ради и на пројекту Српског народног

вијећа „Од врата до врата“. Банијке су најпре посетиле црквено-општински комплекс у Печују, где су госте дочекали Јереј Милан Ерић, парох печујски и аутор овог извештаја, у својству председника Печујско-барањског српског удружења.

Домаћини су својим гостима говорили о историјату српског православног храма, посвећеног Св. Андронику и Јунији, о прошлости некадашње капеле Преподобног Симеона Столпника, на чијем месту је отворена регионална црквено-уметничка збирка, коју су Банијке такође могле да погледају. Наравно, представљен им

је и друштвено-политички, и културни живот српске заједнице, а гошће су имале прилику да уживају и у програмима „Дана деце и породица“.

Банијке су том приликом поздрављене и од стране Радована Горјанца, председника Печујске српске самоуправе, са којим су, такође, накратко водиле разговор, а током свог боравка у Мађарској подужи дијалог имале су са својим домаћинима, руководиоцима Печујске српске православне цр-

квене општине и Печујско-барањског српског удружења.

Гошће су своје домаћине информисале да обнова кућа тече споро, а што се тиче помоћи, оним људима, који су се успели вратити у своје куће, сада би преко потребни били кухињски апарати, бела техника, постељина, посуђе и друго. Што се тиче деце, биће им потребни школски прибор и школске торбе.

П. М.

Посетили смо три школе у унутрашњости Мађарске

ШКОЛСТВО

У Сиригу 49 деце учи српски, упркос популарности кинеског

Наши репортери боравили су у појединим српским школама, односно оним установама у којима се изводи настава српског језика у унутрашњости Мађарске – Батањи, Чанаду и Сиригу, како би се уверили са каквим утицима су запослени и ученици привели крају ову школску годину.

Сириг

Генерације осмака Батањске двојезичне српске основне школе и забавишта, 16. јуна се опростила од својих учитеља и наставника на веома свечан начин. Школовање и одрастање деце у малој средини и породичној атмосфери ствара присну повезаност, због чега растанак на крају школе бива тежак, како за децу, тако и за педагоге. Скоро да не прође ни једна генерација ђака, а да нема неку посебност и да се за њом не жали. Ово је била једна од посебних генерација која ће по много чему остати упамћена. Освојили су бројне награде на државним, жупанијским и градским такмичењима. Њих четворо је положило језички испит из српског језика и једна ученица из енглеског језика, средњи степен. Били су веома активни у школском животу, у наставним и ваннаставним активностима. Учествовали су на бројним манифестацијама представљајући школу у најбољем

светлу. Једанаест зрелих основаца стасало је да прими титулу „малих“ матураната и да крену ка новом животном путу.

У поподневним часовима кренули су да се опросте од своје школе. Уз звуке опроштајних песама, у колони, обилазили су прекрасно украшене учионице слушајући опроштајне говоре својих млађих другара, који су их засули букетима цвећа. Свечана манифестација се наставила у црквеној порти где се окупио велики број гостију. Мелинда Њари, директорка Српске основне школе и забавишта се овако обратила осмацима:

„Свако од вас је изузетан због нечега, а ту разлику сте коначно фокусирали у јединство. Жеља за учењем, истрајност, марљивост, уметнички таленат, добре организационе способности, љубав према спорту, емпатија, само су неке од добрих особина, због којих је сада болно рећи збогом. Иза нас је безброј незаборавних школ-

ских програма, излета, такмичења и представа, којима смо се трудили да вас научимо и васпитавамо о корисним стварима у највећој могућој мери. Сада је дошло време да наставите својим изабраним путем. Почине нови период живота пун изазова, пун нових ствари, са новим пријатељима и препун непознатих ситуација. Не плашите се изазова! Будите упорни, искористите знање које сте добили од нас, љубав својих родитеља и не заборавите да смо ми увек уз вас.“

Уз звуке „Марша на Дрину“ ученици осмог разреда су предали српску заставу другарима из седмог разреда, на којој је завезана пантљика њихове генерације 2015-2023. Осмаци су се опростили од својих учитеља и наставника пригодним говорима, присећајући се оних лепих ствари које ће им увек остати у сећању.

Од свог разреда, пригодним говором опростио се и њихов разредни старешина Бела Кришта, који их је дуги низ година бодрио и тежио да их изведе на прави пут. При самом крају подељене су награде за одличан успех, примерно владање и активно залагање у школском животу. Бианка и Оршоља Њари и Бела Марошин су проглашене ученицама генерације. Пуштајући балоне да лете у вис, осмаци су се, уз стихове песме „А сад адио...“, опростили од своје школе.

Само пар дана након ове свечаности, у среду, 21. јуна свечано је затворена 2022/2023. школска година. Ученицима су уручена сведочанства и наградне књиге за изузетан успех и залагања у школи. Малишани су кренули на заслужени одмор, док су њихови педагози наставили са радом и припремама за кампове. Већина деце ће лето провести у бројним камповима који се организују у току лета за основце.

У Чанаду, у месној Основној школи, која ради под окриљем Реформатске цркве, након одласка у пензију Фрање Колара, наставника српског језика, наставу су на самом старту 2022/2023. школске године преузеле Наталија Пауновић у нижим, и Валентина Нађ у вишим разредима. Оне су иначе запослене у сегединој Српској основној школи, подружници будимпештанског СОЦ „Никола Тесла“.

И док је у нижим разредима било шестнаест ученика, у вишим је њих

петоро учило српски језик. Након одређеног времена дошло је до персоналне измене, па је наставу у нижим разредима од Наталије Пауновић преузела Мирослава Чатлајић, учитељица дешчанске Српске основне школе, такође подружнице СОЦ из Будимпеште.

Валентина Нађ, која је осим основне школе, српске часове држала и у месном Дечјем вртићу, и Мирослава Чатлајић, у свом васпитно-образовном раду у Чанаду ослањале су се на радне листове које су саме израдиле и прилагодили знању чанадске деце.

Иако нема много малишана који се опредељују за учење српског језика, Чанадска српска самоуправа, предвођена председником Фрањом Коларом, и даље додељује сваке године стипендију оној деци која на самом старту свог школовања изабере да уче српски језик. Нема сумње да ће ова иницијатива ССЧ-а и даље бити својеврсна мотивација, помоћу које ће поједини родитељи одлучити да своје дете упишу на српски језик.

У Сиригу, у Основној школи „Лајош Кошут“, где српски језик предаје наставница Дајана Ђукин, у протеклој школској години функционисало је пет група, у којима су ученици имали прилике да уче српски језик. Четрдесет деветоро ученика се определило за српски, а могуће је изабрати и кинески, који је још увек популарнији, услед веома успешне агитације Кинеза. Пошто су они направили заиста добру рекламу и успели да придобију бројне родитеље, то је резултирало мањим падом бројчаности деце која уче српски.

Деца су, иначе, из Сегедина, Кибекхазе, Новог Сентивана и наравно, Сирига. Наставници Дајани Ђукин није било лако у протеклој школској години. Осим што је предавала српски – пре свега, из уџбеника Центра за изучавање српског језика као страног и културе Срба „Азбукум“ – имала је обавезе да држи и часове народнописа, а осим тога у образовној установи предавала је и енглески.

Ученици сиришке основне школе учествовали су на такмичењу лепог изговора из српског језика, као и на земаљском надметању у рецитовању. Новина је да ће у септембру први пут кумовати на малогоспојинској храмовној слави у Сиригу.

С. Ђ. – П. М.

Батања

Батања

НЕВЕН

СОЦ „Никола Тесла“

СОЦ „Никола Тесла“

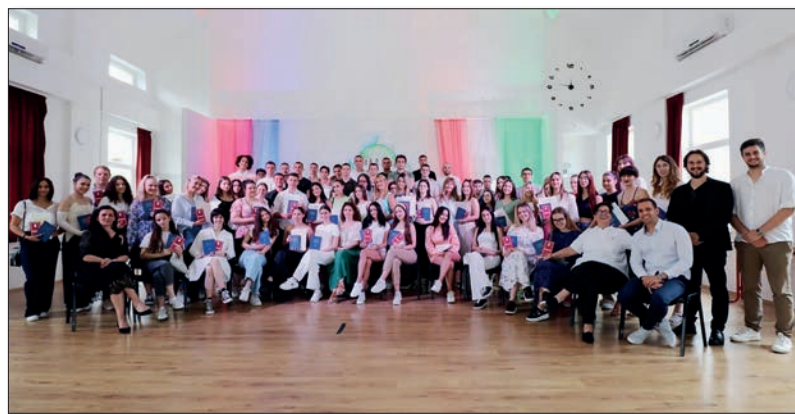
Усмени део матурских испита у Српској гимназији „Никола Тесла“ у Будимпешти одржан је између 20. и 24. јуна. „Могу слободно да кажем да је ваша генерација једна од најбољих до сада“, рекао је председник матурске комисије, др Никола Ластиф.

Велика већина матураната дала је одговарајуће одговоре из српског језика и књижевности, мађарског језика и књижевности, историје, српског народописа, мађарског као страног језика, енглеског језика, информатике, физике и физичког васпитања. Председник матурске комисије је и овај пут био универзитетски професор др Никола Ластиф. Председник се током матурских испита стриктно придржавао свих меродавних, законом прописаних правила и прописа. Усмени део матуре прошао је без икаквих потешкоћа. Љубомир Алексов, представник српске мањине у Парламенту Мађарске, 21. јуна посетио је српску школу на Тргу ружа и присуствовао полагању усмених матурских испита.

У суботу, 24. јуна, др Јованка Ластиф, директорка Српског образовног центра „Никола Тесла“ у Будимпешти, обратила се и уједно честитала окупљеним матурантима на успешно по-

ложеним матурским испитима. У својој краткој беседи пожелела је свима много успеха у даљем животу.

Председник матурске комисије, др Никола Ластиф је, поред осталог рекао: „Овим путем бих се захвалио колегама, свим члановима матурске комисије, и посебно Кристини Бекић, мојој десници, без чије помоћи не бих био у стању да обавим дужности председника матурске комисије. Такође сам дужан да се захвалим директорки Српског образовног центра „Никола Тесла“ др Јованки Ластиф, која ми је указала част да будем председник матурске комисије и на тај начин упознам вас, матуранте. Она ми је омогућила да чујем, видим и будем сведок спектакла, у оквиру којег сте показали ваше умеће, виспреност и знање, задивљујуће самопоуздање, бљесак вашег критичког и слободног духа, свестраног образовања и обиље ваших интересовања и информисаности. Могу слободно да кажем да је

ваша генерација једна од најбољих, коју сам имао прилике да видим и упознам, од када обављам дужност председника матурске комисије у СОЦ „Никола Тесла“. Разуме се, свестан сам да је ваш успех у исто време и успех ваших професора. Они су осећали снажну потребу, већу него прошлих година, да вам одају посебна, појединачна признања.“

Од председника матурске комисије су посебну похвалу добиле Лена Ембер и Даринка Чобан. Општу похвалу матурске комисије добили су: Ксенија Лазиф, Софија Грговски, Катарина Карачоњи, Милица Илић, Сенка Крцић и Наталија Томић.

Посебне похвале својих ментора и професора, из области српског језика и књижевности, добили су: Јана Радулшки, Милана Николетић, Филип

Алексић, Наталија Зуковић, Анастасија Буквић, Страхиња Зекановић, Дуња Јошић, Јана Васић.

Из области историје похвале су добили: Миа Јовановић, Софија Живуловић, Тара Радиновић, Милана Николетић и Андреј Радовић. Из мађарског језика и књижевности добили су посебну похвалу: Викторија Ендреди, Сузана Косновски и Страхиња Зекановић.

Из предмета мађарски, као страни језик, похваљени су: Наталија Зуковић, Бранко Симић, Филип Алексић, Јана Радулшки, Ивона Живковић, Дамир Шаботић.

Захвални матуранти су у знак пажње предали пригодан поклон председнику матурске комисије, др Николи Ластифу.

Д. Д.

Приредба у Сегедину

Весели завршетак школске године

Ученици Српске основне школе у Сегедину, која ради као испостава СОЦ „Никола Тесла“ из Будимпеште, за крај школске године су приказали занимљив програм, препун различитих доживљаја из школе.

Када су ђаци, просветари и школе у питању, јун је месец за поправљање оцена, подсећање на годишње успехе, али и ра-

станке. Караткерише га много лепе енергије и пуно емоција. Ученици Српске основне школе у Сегедину, која је испостава СОЦ „Никола Тесла“

из Будимпеште, за крај школске године, успешан распуст и диван растанак, извели су приредбу у којој су приказали њихове доживљаје из школе.

Под руководством учитељице Дијане Јовановић, а уз помоћ свих запослених у колективу, на репертоару су биле згоде и незгоде једне школске године. Присутни гости имали су прилику да виде како то ученици виде своје наставнике, сјајним имитацијама које су све присутне слатко насмејале, затим су презентоване вештине које су ученици стекли на секцијама, мажореткиње и борилачке вештине, а није изостало ни лепих стихова и

то на језицима који ученицима нису матерњи. За крај приредбе, ученици су извели представу о збуњеном вуку који је побркао све бајке и његовим другарима који га маме у школу. Јер, како су и вуку рекли, школа нису само књиге, оцене, учења, знања, школа су пријатељи, смејање и још свашта нешто. Растанак је мирисао на другарство и све је одјекивало познатим стиховима да сви треба да знају шта другарство значи.

Свима желимо леп, сунчан, насмејан одмор и пуне батерије за још један септембарски старт.

Г. К.

BALKAN PARTY Budapest
15. septembar, petak

22h
Alen Islamović,
pevač legendarnog benda Bijelo Dugme
koncert

Dürer Kert
(1117 Budapest, Üböl utca 1)
Otvoranje vrata 21h

00h Yu party
DJ Mačić
Čevapi
Early bird: 8000 Ft
Karte u pretprodaji 10000 Ft
karte: Budimpešta +36 30 285 9192,
Segedin +36 30 51 55 453

Милан Дујмов
Парохије
Карловачке митрополије I

Српска самоуправа у Калазу
срдечно вас позива

на промоцију књиге

**ПАРОХИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ
МИТРОПОЛИЈЕ
ОД АУТОРА МИЛАНА ДУЈМОВА**

Промоција ће се одржати у
згради бивше
српске вероисповедне школе
5. јула у (среду) у 18.00 часова.

Адреса: Budakalász Petőfi tér 7.

**HARIS
DŽINOVIĆ**

2023. OKTÓBER 7. 19h
HELYSZIN: TÖKÖL-VÁROSI SPORTCSARNOK
VENDEG: PLANINA ORKESTAR MOHÁCS

Српске недељне новине
НА ТАЛАСИМА
ПРВОГ ПРОГРАМА
РАДИО БЕОГРАДА

СВАКОГ ПЕТКА ОД 21 ЧАС
У ЕМИСИЈИ
"ВЕЧЕРАС ЗАЈЕДНО"
АКТУЕЛНОСТИ ИЗ ЖИВОТА
СРПСКЕ ЗАЈЕДНИЦЕ
У МАЂАРСКОЈ

СРПСКЕ НЕДЕЉНЕ НОВИНЕ
НА ТАЛАСИМА
ПРВОГ ПРОГРАМА
РАДИО БЕОГРАДА

СВАКОГ ПЕТКА ОД 21 ЧАС
У ЕМИСИЈИ
"ВЕЧЕРАС ЗАЈЕДНО"
АКТУЕЛНОСТИ ИЗ ЖИВОТА
СРПСКЕ ЗАЈЕДНИЦЕ
У МАЂАРСКОЈ

Српске недељне новине

Храм светиој великомученика теорија у будимпешти

РАСПОРЕД БОГОСЛУЖЕЊА ЗА ЈУЛ 2023.

08. 07. субота – Вечерње	18 ч.
09. 07. недеља – Света Литургија	10 ч.
11. 07. уторак – Вечерње	18 ч.
12. 07. среда – Свети апостоли Петар и Павле – ПетровданСвета Литургија	10 ч.
22. 07. субота – Вечерње	18 ч.

Јутрење се служи сваког дана у 8:00 час.
Вечерње се служи суботом и уочи празника у 18:00 час.

Ове седмице издвајамо следеће мултимедијалне садржаје:

Народписни дечји
камп у Харкану

Затварање школске
године у Дески

Општање 8.
разреда - 2019/2023

Затварање школске
године у Ловри

Самостално вече
КУД-а „ТАБАН“

Аутор рубрике: Владимир Марковић

*Напомена: графички QR код можете скенирати било којом апликацијом са QR читачем (QR reader) или употребом сервиса Гугл сочиво (Google Lens)

СРПСКЕ
НАРОДНЕ НОВИНЕ
СРБСКЕ

НАРОДНЕ НОВИНЕ.
www.snnovine.com

СРПСКЕ НЕДЕЉНЕ НОВИНЕ – Лист Срба у Мађарској ♦ Издавач: Српски медијски центар (ДОО-Кфт) ♦ За издавача: Радојка Филаговић ♦ Главни и одговорни уредник: др Драган Јаковљевић ♦ Финансијер: Кабинет мађарског премијера (Miniszterelnökség) и Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. ♦ Фоторејтор: Иван Јакшић ♦ Седиште редакције: Nagymező u. 49, 1065 Budapest ♦ Поштанска адреса: Szerb Országos Önkormányzat, Szerb Hetilap, Falk Miksa u. 3, 1055 Budapest ♦ Имејл уредништва: snnbudimpesta@gmail.com ♦ Web: www.snnovine.com ♦ Графички прелом листа: Тибор Фуксел ♦ За штампању: Szedéstűköt Vt.: Ференц Ибош ♦ Текстуралне прилоге и фотографије примамо искључиво у електронској форми. Уредништво задржава право лекторске обраде и скраћивања текстова у складу са расположивим новинским простором. ♦ СРПСКЕ НЕДЕЉНЕ НОВИНЕ су 2013. године награђене угледним друштвеним признањем – ВЕЛИКОМ ПЛАКЕТОМ УДРУЖЕЊА КЊИЖЕВНИКА СРБИЈЕ, за објективно и правовремено информисање, неговање српског језика и ћирилице и јачање веза српске заједнице у Мађарској са матичном државом Србијом и Удружењем књижевника Србије. ♦ HU ISSN 2061-0238

Петровдан – сећање на Свете апостоле Петра и Павла

Црквени и народни празник Петровдан посвећен је Светим апостолима Петру и Павлу, првим проповедницима хришћанства и најближим ученицима Исуса Христа. Слави се 12. јула по грегоријанском календару. Петровдан је сматран за календарску границу у години: после њега у природи наступају промене, које указују на приближавање јесени.

Црква нас на значај Светих постола Петра и Павла подсећа кроз празнике који су установљени у њихову славу и част. Поред сабора дванаесторице и сабора седмдесеторице апостола, у току богослужбене године постоје и дани када се сећамо свакога од Светих апостола појединачно. Посебно место међу апостолским празницима заузима празник Светих првоврховних апостола Петра и Павла, који је у нашем народу познатији под називом Петровдан.

По сведочењу многобројних црквених извора, празновање Светих првоврховних апостола Петра и Павла у Цркви је присутно од самих почетака; тачније, присутно је непосредно након упокојења ова два ватрена проповедника еванђелске речи Божје. Свети апостол Павле у својој посланици Јеврејима богомудро саветује хришћане да се свагда са љубављу и побожношћу молитвено сећају својих учитеља у вери и оних који су им надахнути Духом Светим проповедали реч Спасења.

Древни хришћани, имајући у свом уму ову апостолску поуку, веома рано почињу да прослављају молитвени спомен на своје учитеље првоврховне апостоле Петра и Павла. Ово древно празновање Светих апостола Петра и Павла није увек бивало у исти дан. Наиме, постоје многобројна сведочанства о прослављању Светих апостола Петра и Павла и, по једнима, њихов спомен је био након празника Рождества Христовог, а по другима недељу дана након епифаније, док Свети Софроније јерусалимски сведочи да су се апостоли Петар и Павле прослављали у четврти дан после празника Рождества Христовог. Овом празнику претходи пост у част Светих апостола који је у нашем благочестивом народу познат и као петровдански или апостолски пост.

Петровдан је сматран за календарску границу у години: после њега у природи наступају промене, које указују на приближавање јесени (народни календар). По руским веровањима, на Петровдан је тобоже Св. Петар „попљувао“ лишће, па се стога после

ОБИЧАЈИ И ВЕРОВАЊА

За Петровдан се у народу, везују многа веровања и обичаји. Празновање започиње вече пре овог дана, када се пале лиле, буктиње од младе коре дивље трешње или брезе. Пале се на местима где се народ окупља, на трговима и раскршћима, симболишући некадашње прогоне хришћана. На тај начин, призива се добро здравље стоке и благостање у домаћинству. На Петровдан се не иде у поље, не прежу се коњи, не почињу тешки пољопривредни радови. Верује се да, од нове године до данас не би требало јести јабуке. Око овог празника дозревају „петроваче“, стара, аутохтона сорта раних јабука од којих мајке с децом праве петровдански колач. Петровдан је слава пекара и рибара, али и слава многобројних породица, чести су и вашари на данашњи дан. По народном веровању, Свети Петар је са Светим Савом заменио вериге, па се зато дешава да су на Савиндан дани топли, а око Петровдана свежи.

тог дана више не кувају траве и биљке, не ломе се гране за метле. Бугари су веровали да после Петровдана време бива хладније, да се Сунце окреће према зими, да птице престају да певају, а трава да расте. У неким руским обредима, на Петровдан су се одразиле представе о овом празнику као календарском врху године. Тако су у јужноруским губернијама људи одлазили у освит зоре на Петровдан да „чувају Сунце“, тј. да гледају како оно на изласку „игра“, преливајући се у разним бојама.

Код Срба постоји обичај да се уочи овог великог празника пале лиле, које се праве од младе коре дивље трешње или брезе. Обично се то ради на местима где се народ окупља, на трговима, раскршћима и у томе учествују деца и омладина. Паљење ватре и лила симболише на она време на када су христорборни цареве прогонили и мучили хришћане, везујући их за дрвене стубове, нагапајући их смолом и палећи их. Њихова тела су тада горела као буктиње, осветљавајући тргове као данас симболичне ватре и лиле. У Хомољу и Звижду је о Петровдану и неким другим празницима постојао обичај да се пале велике ватре зване „привјег“ за оне који су умрли без свеће.

Нема народа без обичаја, без обзира у ком крају света живи. Свако село, сваки крај, свака област, сваки народ, имају своје обичаје. Неки обичаји припадају само ужем крају, неки захватају читаве области једне земље, а неки обичаји су истоветни код различитих народа. Велике сеобе народа кроз векове, освајачки походи разних народа, вековна ропства и многобројни ратови, а уједно праћено и вољним и невољним мешањем крви, учинили су да су се и народи и њихови обичаји прилично измешали. Мало је народа који су имали толико сеоба као српски народ. Од доласка на Балканско полуострво пре много векова, па све до сеоба у последњој деценији XX века, притиснути разним невољама, Срби су се

селили из једног краја земље у други. Они су у својим сеобама поред многих кућних потрепштина носили и своје обичаје. Много је обичаја који су кроз вековну употребу освећени у Српској православној цркви. За сваки празник везани су одређени обичаји.

У односу светих Петра и Павла налазимо пример савршеног дијалога. На њих треба да се угледа и савремени свет који, иако се декларативно залаже за дијалог, често ограничава слободу онима који другачије мисле, поручио је патријарт српски Порфирије на Петровдан, у време док је био митрополит у Загребу. Црква је издвојила ову двојицу апостола као пример ревности за реч Христову, пример самоспознаје и изнад свега љубави према Богу и творевини Божјој. На прсте једне руке можемо набројати људе који су у толикој мери утицали на токове историје. Свети Апостоли не само да су утицали на токове историје, него су поставили и темеље европске културе. Зато, модерна европска култура која престаје да на човека гледа као на личност и удаљава се од речи и дела апостола, обесмишљава саму себе, рекао је патријарх Порфирије.

А. П.

